

Bryssel 23.3.2020
COM(2020) 104 final

KOMISSION KERTOMUS

**EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA
SOSIAALIKOMITEALLE, ALUEIDEN KOMITEALLE JA EUROOPAN
INVESTOINTIPANKILLE**

**komission tiedonannon ”Vahvempi ja uudistettu strateginen kumppanuus EU:n
syrjäisimpien alueiden kanssa” täytäntöönpanosta**

1. JOHDANTO

Tässä kertomuksessa tarkastellaan komission tiedonannon ”Vahvempi ja uudistettu **strateginen kumppanuus** EU:n syrjäisimpien alueiden kanssa”¹, jäljempänä ’tiedonanto’, suhteen saavutettua edistystä.

EU:n syrjäisimmillä alueilla – joita ovat Guadeloupe, Ranskan Guayana, Martinique, Mayotte, Réunion ja Saint-Martin (Ranska), Azorit ja Madeira (Portugali) sekä Kanariansaaret (Espanja) – on pysyviä **rajoitteita**, jotka liittyvät niiden syrjäiseen sijaintiin, pieneen kokoon, haavoittuvuuteen ilmastomuutokselle ja saaristoluonteeseen² ja jarruttavat niiden kasvua ja kehitystä. Tämän vuoksi Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksessa (SEUT-sopimuksen 349 artikla) määrätään syrjäisimpien alueiden tukemiseen tarkoitetuista **erityistoimenpiteistä**, muun muassa räätälöidyistä edellytyksistä, joilla EU:n oikeutta sovelletaan näihin alueisiin ja joilla ne voivat osallistua EU:n ohjelmiin.

Syrjäisimmät alueet sijaitsevat eri puolilla Atlantin valtameriä, Karibian aluetta, Latinalaista Amerikkaa ja Intian valtameriä. Ne tarjoavat EU:lle **ainutlaatuisia vahvuuksia**: runsas biologinen monimuotoisuus, avaruusalan ja astrofysiikan toimintaan soveltuva strateginen sijainti, laajat merelliset talousvyöhykkeet ja muiden maanosien läheisyys.

Komissio hyväksyi lokakuussa 2017 tiedonannon, jolla vahvistettiin kumppanuutta syrjäisimpien alueiden ja niitä hallinnoivien jäsenvaltioiden kanssa sekä komission sitoutumista näiden alueiden tukemiseen niiden kasvupolulla. Neuvosto ilmaisi huhtikuussa 2018 tyytyväisyytensä tiedonantoon ja kehotti komissiota jatkamaan erityistoimenpiteiden laatimista näille alueille SEUT-sopimuksen 349 artiklan mukaisesti.³

Tässä kertomuksessa esitellään komission, syrjäisimpien alueiden ja niitä hallinnoivien jäsenvaltioiden toteuttamia toimia tiedonannossa mainituilla aloilla⁴, tuodaan esiin saavutuksia⁵ ja ehdotetaan keskittymistä toimiin, joilla torjutaan ilmastomuutosta, suojellaan biologista monimuotoisuutta, siirrytään kiertotalouteen ja lisätään uusiutuvan energian käyttöä. Nämä syrjäisimpien alueiden keskeiset haasteet tunnustetaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelma -lippulaiva-aloitteessa⁶, jossa korostetaan, että komissio kiinnittää erityistä huomiota syrjäisimpiin alueisiin ja ottaa huomioon niiden alttiuden ilmastomuutokselle ja luonnonkatastrofeille, mutta myös niiden ainutlaatuiset vahvuudet, kuten biologisen monimuotoisuuden ja uusiutuvat energialähteet. Kertomuksessa korostetaan lisäksi tarvetta tehostaa toimia muilla keskeisillä aloilla, joita ovat muun muassa sininen talous ja yhteenliitettävyys.

Vahvaan kumppanuuteen perustuva uusi hallinto

Komission on vuodesta 2017 lähtien ottanut tiedonannon mukaisesti järjestelmällisesti huomioon syrjäisimpien alueiden **huolenaiheet ja etunäkökohdat politiikan suunnittelussa**.

Komissio kirjasi vuonna 2018 syrjäisimpien alueiden erityispiirteet 21 **ehdotukseen EU:n ohjelmiksi vuosille 2021–2027** monilla eri aloilla, joita olivat muun muassa yhteenkuuluvuus, maatalous, kalatalous, tutkimus, ympäristö, liikenne ja digitaalinen yhteenliitettävyys sekä kansainvälinen yhteistyö. Näin komissio loi uusia mahdollisuuksia ja

¹ COM(2017) 623 final.

² Kaikki syrjäisimmät alueet ovat saaria tai saaristoalueita Latinalaisessa Amerikassa sijaitsevaa Ranskan Guayanaa lukuun ottamatta.

³ Yleisten asioiden neuvoston huhtikuussa 2018 antamat päätelmät.

⁴ Kertomus kattaa tiedonannon antamisen jälkeen toteutetut toimet.

⁵ Liitteissä esitellään kunkin syrjäisimmän alueen ja sitä hallinnoivan jäsenvaltion toteuttamat toimet.

⁶ Komission tiedonanto – Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, COM(2019) 640 final, 11.12.2019.

varmisti, että useimpiin EU:n ohjelmiin sisällytettiin näitä alueita koskevia räätälöityjä määräyksiä.

Vuonna 2019 komissio suositteli **eurooppalaisen ohjauksen** maaraporteissa, että Ranska, Portugali ja Espanja investoivat koheesipolitiikan varoja syrjäisimmillä alueillaan keskeisiin aloihin, kuten kiertotalouteen, yhteenliitettävyyteen, taitojen kehittämiseen sekä koulunkäynnin varhaisen keskeyttämisen torjuntaan. Neuvoston maakohtaisissa suosituksissa kehoitetaan näitä jäsenvaltioita ottamaan koheesiovarojen käytössä huomioon alueelliset erot ja syrjäisimpien alueiden tilanne. Näitä valtioita koskevissa vuoden 2020 maaraporteissa korostetaan edelleen syrjäisimpien alueiden erityispiirteitä.

Komissio analysoi parhaillaan neuvoteltavien **kauppasopimusten** mahdollisia vaikutuksia syrjäisimpien alueiden keskeisiin talouden aloihin⁷. Tämän seurauksena vuonna 2019 aikaan saatu poliittinen sopimus EU:n ja Mercosurin välisen assosiaatiosopimuksen kauppaa koskevasta osasta sisältää suojalausekkeen syrjäisimpien alueiden paikallisen tuotannon suojelemiseksi. Syrjäisimpien alueiden erityispiirteitä analysoidaan valtioneuvoston päätöksen ja näiden alueiden erityisten verotusjärjestelmien meneillään olevassa uudelleentarkastelussa.

Komissio kuuli syrjäisimpiä alueita niiden tarpeista ja tarjosi kuulemisen mukaisesti tarpeisiin sovitettua tukea. Syrjäisimpiä alueita kuultiin esimerkiksi niiden ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevista tarpeista, ja komissio otti vastaukset huomioon LIFE-ohjelman⁸ vuoden 2019 ehdotuspyynnöissä. Lisäksi se järjesti kaksi tapahtumaa, joilla pyrittiin tukemaan näitä alueita niiden laatiessa sinistä kasvua koskevia strategioita⁹. Syrjäisimmät alueet ovat pyrkineet tuomaan näkemyksiään entistä tarmokkaammin esiin antamalla noin 30 vastausta julkisiin kuulemisiin. Komissio on myös pyrkinyt saavuttamaan syrjäisimpien alueiden kansalliset kansalaiskuulemisten avulla, jotka järjestettiin Martiniquella ja Kanariansaarilla vuonna 2018 ja Azoreilla ja Madeiralla vuonna 2019.

EU:n koheesio-, maatalous-, kalastus- ja meripolitiikan varoista on käytetty merkittäviä määriä paikallisten investointien tukemiseen syrjäisimpien alueiden ja niitä hallinnoivien jäsenvaltioiden kumppanuuden vahvistamiseksi. Erityisen huomion kohteena ovat olleet pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) kilpailukyky, työllisyys ja sosiaalinen osallisuus, ympäristö sekä yhteenliitettävyyden¹⁰. Näistä varoista on vuosina 2014–2020 myönnetty tukea yli 13 miljardia euroa.

Komissio on perustanut **kaksi työryhmää**, jotka tukevat Réunionin energiasiirtymää ja Kanariansaarten jätehuoltoa ja joissa toimivat yhdessä komission yksiköt sekä kansalliset ja alueelliset sidosryhmät.

EU:n tilastokeskus (Eurostat) on laatinut syrjäisimpien alueiden tietoja koskevan verkkosivuston¹¹. Komissio aloitti vuonna 2019 tutkimuksen, jonka tarkoituksena on kerätä lisää tietoja ja tietämystä kestävästä kalastuksenhoidosta ja kalakantojen säilyttämisestä näillä alueilla. Ranskan tilastokeskus kerää paikallisia tietoja yhteistyössä Saint-Martinin ja Sint Maartenin kanssa. Portugalin tilastokeskus tekee yhteistyötä Madeiran ja Azorien kanssa

⁷ Neuvoston päätöksessä (EU) 2020/13 Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ja alueiden kanssa tehtäviä talouskumppanuussopimuksia koskevien neuvotteluohjeiden muuttamisesta todetaan, että näissä sopimuksissa voidaan ”määrätä kyseisten alueiden tuotteita suosivista erityistoimenpiteistä, joiden avulla tuotteet pyritään integroimaan – alueen sisäiseen kauppaan”.

⁸ *L'Instrument Financier pour l'Environnement* (ympäristöalan rahoitusväline).

⁹ Meriasioita ja kalastusta käsitellyt syrjäisimpien alueiden foorumi vuosina 2018 ja 2019.

¹⁰ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

¹¹ *Regions and cities illustrated*: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/RCI/#?vis=outermost.economy&lang=en>

maataloutta, meriasioita ja liikennettä koskevien tietojen osalta. Azoreilla kehitetään sinistä taloutta koskevien tietojen ja Kanariansaarilla paikallista tuotantoa koskevien tietojen laatua.

Komissio sisällytti syrjäisimmille alueille tärkeitä asioita useampiin EU:n aloitteisiin kuin koskaan ennen, ja alueet lisäsivät voimakkaasti panostaan politiikan suunnitteluun. Työryhmien potentiaalia voitaisiin tutkia lähemmin. Tietojen kerääminen syrjäisimpien alueiden tasolla on tarpeen näiden alueiden tarpeisiin mukautetun politiikan suunnittelun tukemiseksi.

2. SYRJÄISIMPIEN ALUEIDEN VAHVUUKSIEN HYÖDYNTÄMINEN

Tiedonannossa korostetaan syrjäisimpien alueiden vahvuuksia, kuten sinistä taloutta, biologista monimuotoisuutta ja uusiutuvia energialähteitä, ja esitetään toimia, joilla luodaan mahdollisuuksia näillä aloilla kasvun tukemiseksi.

Sininen talous

Komissio vahvisti oikeudellista ja rahoituskehystä sinisen talouden vahvistamiseksi syrjäisimmillä alueilla ja varmisti samalla, että meren luonnonvarojen ja ekosysteemien hoito on kestävällä pohjalla. Komissio tarkisti vuonna 2018 EU:n **valtioneuvoston päätöksen** **valtiontukia koskevia suuntaviivoja** siten, että niissä sallitaan julkinen tuki kalastusalueiden hankkimiselle syrjäisimmillä alueilla tietyin ehdoin, joilla pyritään varmistamaan kestävä kalastus.

Lisäksi komissio ehdotti vuosien 2021–2027 Euroopan meri- ja kalatalousrahastossa **erityistoimenpiteitä** syrjäisimmille alueille, muun muassa näille alueille varattuja määrärahoja sekä rakenneinvestointeihin että lisäkustannusten **korvaamiseen**. Komissio ehdotti lisäksi, että kukin jäsenvaltio laatii **toimintasuunnitelman** vastatakseen syrjäisimpien alueidensa kalastukseen ja kestäväan siniseen talouteen liittyviin haasteisiin.

Vuonna 2019 komissio perusti syrjäisimpien alueiden neuvonantavan toimikunnan, joka kuuluu näiden alueiden sidosryhmiä kalastukseen liittyvissä kysymyksissä, ja varmisti, että **EU:n ja Mercosurin välisessä assosiaatiosopimuksessa** osapuolet sitoutetaan torjumaan laitonta kalastusta. Kalastuslaivastojen kapasiteetin osalta komissio julkaisi vuonna 2019 **arvion** yhteisen kalastuspolitiikan mukaisesta **lisäys-/poistojärjestelmästä**. Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta joulukuussa 2019 antamassaan tiedonannossa komissio korosti sinisen talouden keskeistä roolia ilmastonmuutoksen torjunnassa ja ilmoitti aikovansa ehdottaa tapoja hallinnoida merialueita kestävämmällä tavalla.

Neuvosto hyväksyi valtameriä ja meriä koskevat päätelmät, joissa korostettiin Euroopan meri- ja kalastuspolitiikkojen merkitystä syrjäisimpien alueiden sinisen talouden tukemisessa sekä näiden alueiden haavoittuvuutta ilmastonmuutokselle, joka muuttaa niiden rannikkomaisemia, ekosysteemejä ja biologista monimuotoisuutta¹².

Syrjäisimmät alueet laativat parhaillaan **sinistä taloutta koskevia strategioita**, joilla pyritään merien luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen – joskin edistyminen strategioiden laadinnassa on epätasaista ja vaihtelee sekä strategioiden laajuuden että niiden painopisteiden suhteen. Eräät alueet, erityisesti Azorit, Madeira, Kanariansaaret ja Réunion, parantavat Euroopan meri- ja kalatalousrahaston tuella merten aluesuunnittelua, mikä mahdollistaisi valtamerien paremman hyödyntämisen. Monet alueet ovat laatineet **tukitoimenpiteitä**, kuten rahoitusvälineitä pienille toimijoille (Madeiran pienyritysten luottojärjestely, Ranskan Guayanalla lainat pienille toimijoille, Mayotten tuki alusten hankintaa varten) ja osaamisen kehittämistoimia (Martinique, Azorit, Madeira).

Syrjäisimmät alueet investoivat myös **kehittyviin aloihin**, kuten merialueiden seurantaan ja hyödyntämiseen (Azorien Atlantin seurantakeskus) tai merten uusiutuviin energialähteisiin (Kanariansaarten PLOCAN-keskus). Kaikki syrjäisimmät alueet edistivät **kalastuksen kestäväan kehitystä** ORFISH-hankkeen avulla ja eräät niistä edistävät kestäväan sinistä matkailua esimerkiksi Karibianmerellä.

Sinisen kasvun tehostamiseksi alueet tarvitsevat räätälöityjä ja laaja-alaisia sinistä taloutta koskevia strategioita, jotka kattavat sekä perinteiset että innovatiiviset alat. Tätä varten on

¹² Neuvoston päätelmät valtameristä ja meristä, 19. marraskuuta 2019.

tärkeää keskittyä innovatiiviseen toimintaan, lisätä tutkimustietoa kalastuksesta ja merialueista sekä maksimoida EU:n ja jäsenvaltioiden tuki.

Maatalous ja maaseudun kehittäminen

Komission ehdotuksessa **vuosien 2021–2027 yhteisen maatalouspolitiikan** uudistamisesta on mukana erityisiä ehtoja ja poikkeuksia, joissa on otettu huomioon syrjäisimpien alueiden tarpeet. Komissio ehdottaa, että kansallisissa strategisissa suunnitelmissa olisi otettava huomioon syrjäisimpien alueiden erityisolosuhteet, ja näiden alueiden olisi saatava hyödyntää **Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston** suurimpia sallittuja yhteisrahoitusosuuksia sekä useita suotuisia erityisehtoja.

Lisäksi komissio ehdotti EU:n syrjäisimpien alueiden maatalouden tukijärjestelyn **POSEIn** jatkamista eli viljelijöille maksettavien suorien tukien säilyttämistä näillä alueilla. POSEI-tukijärjestelyllä tuettiin vuosina 2017–2019 maataloustuotantoa ja työllisyyttä syrjäisimmillä alueilla, taattiin tiettyjen maataloustuotteiden toimitukset näille alueille ja lievennettiin näiden tuotteiden kuljetuksista aiheutuvia lisäkustannuksia.

EU:n yhteisrahoittamien maaseudun kehittämissuunnitelmien tuella syrjäisimmät alueet auttoivat nuoria viljelijöitä viljelemään ja markkinoimaan muun muassa avokadoa, banaania ja sokeriruokoa. Ne myös laativat maatalouden ympäristötoimenpiteitä ja LEADER-ohjelmaan¹³ kuuluvia aloitteita. Toimenpiteissä painotettiin voimakkaasti maaseudun väestön elinolosuhteiden parantamista.

Useat syrjäisimmät alueet ovat laatineet maataloustuotteille **laaturajajärjestelmiä** yhdessä markkinointitoimenpiteiden kanssa. Muut alueet investoivat **uuteen maatalousteknologiaan**, kuten kasvien ja kasvien viljelyyn ilman multaa Saint-Martinilla, kauko-ohjattujen ilma-alusten käyttöön Azoreilla sekä orgaanisten resurssien käytön kokeiluun Ranskan Guayanassa. Ranskan hallinto kehittää myös parhaillaan **riskinhallintavälineitä** esimerkiksi banaanien tuotantoa varten.

Maatalous on edelleen keskeinen ala, ja keskeisiä ratkaistavia haasteita ovat paikallisen tuotannon laadun ja innovoinnin varmistaminen, viljelijöiden kohtuulliset tulot sekä tukivälineiden optimointi.

Biologinen monimuotoisuus

Tukeakseen syrjäisimpiä alueita niiden ainutlaatuisen biologisen monimuotoisuuden säilyttämisessä komissio käynnisti vuonna 2019 ehdotuspyynnön näiden alueiden tarpeisiin ja valmiuksiin räätälöidyistä hankkeista (Life4BEST). Komissio ehdotti, että vuosien 2021–2027 **LIFE-ohjelmassa** tuetaan luontoa ja biologista monimuotoisuutta syrjäisimmillä alueilla ja otetaan nämä alueet erityisesti huomioon sopimuksentekoperusteissa. Biologista monimuotoisuutta koskevat hankkeet ovat lisäksi oikeutettuja saamaan rahoitusta vuosien 2021–2027 **Euroopan aluekehitysrahastoa** koskevan komission ehdotuksen nojalla.

Komissio korosti syrjäisimpien alueiden ainutlaatuista biologista monimuotoisuutta Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassaan, jossa ilmastonmuutos esitetään yhtenä keskeisenä biodiversiteetin köyhtymistä kiihdyttävänä tekijänä.

Ranska on tehostanut toimia syrjäisimpien alueidensa biologisen monimuotoisuuden tukemiseksi asiaa koskevalla toimintasuunnitelmalla (2018). Ranskan biodiversiteettivirasto

¹³ LEADER-ohjelma: *Liaisons entre Actions de Développement de l'Economie Rurale* (Maaseudun taloudellisten kehitystoimien väliset yhteydet).

tukee yli 80:tä hanketta syrjäisimmillä alueilla. Portugali rahoittaa hankkeita, joilla tuetaan biosfäärialueita Azoreilla ja Madeiralla. Ranskan Guayana, Réunion, Guadeloupe ja Mayotte ovat perustamassa alueellisia biodiversiteettivirastoja. Martinique käynnisti ohjelman biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja hyödyntämiseksi (2019), ja Réunionilla ja Azoreilla suojellaan paikallisia luontotyyppejä ja kotoperäisiä lajeja Euroopan aluekehitysrahaston¹⁴ ja LIFE-ohjelman avulla.

Lisäksi syrjäisimmät alueet lisäsivät biologisen monimuotoisuuden hyväksi tehtävää yhteistyötään **merentakaisen maiden ja alueiden tai kolmansien maiden** kanssa Interreg-ohjelmissa.

Syrjäisimmillä alueilla sijaitsee merkittävä osuus EU:n biologisesta monimuotoisuudesta. Tämä on yksi alueiden tärkeimmistä vahvuuksista. Näiden alueiden biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja sen tarjoamien mahdollisuuksien tutkimiseksi tarvitaan jatkuvia ja koordinoituja toimia.

Kiertotalous

LIFE-ohjelman vuosia 2018–2020 koskevassa työohjelmassa komissio kiinnitti huomiota erityisesti syrjäisimpiin alueisiin. Yksi työohjelman aiheista on näiden alueiden **jätehuolto**. Komissio on Kanariansaarten pyynnöstä ja Espanjan tuella perustanut myös työryhmän, jonka tehtävänä on tunnistaa esteet ja löytää ratkaisut jätteiden keräyksen, uudelleenkäytön, kierrätyksen ja jäljitettävyyden parantamiseksi Kanariansaarilla. Työryhmään osallistuu EU:n sekä jäsenvaltio-, alue- ja paikallistason hallintoviranomaisia. Komissio ehdotti lisäksi, että siirtymistä kiertotalouteen tuetaan vuosina 2021–2027 Euroopan aluekehitysrahastosta.

Neuvosto korosti lokakuussa 2019 kiertotaloudesta antamissaan päätelmissä tarvetta ottaa huomioon syrjäisimpien alueiden erityistilanne ja varmistaa oikeudenmukainen ja osallistava siirtymä. Lisäksi komissio hyväksyi maaliskuussa 2020 uuden kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman, joka kattaa tuotteiden koko elinkaaren ja jossa keskitytään voimaperäisiin aloihin, mikä korostaa syrjäisimpien alueiden erityispiirteitä.

Ranska ilmoitti vuonna 2019 pyrkivänsä merentakaisilla alueillaan tilanteeseen, jossa kaatopaikkajätettä ei syntyisi enää lainkaan¹⁵. Ranskan alueet laativat parhaillaan jätteiden syntymisen ehkäisemistä ja jätehuoltoa koskevia alueellisia suunnitelmia, ja Azorit tarkistivat alueellisen jätteitä koskevan strategisen suunnitelmansa.

Useimmat syrjäisimmät alueet ovat laatimassa kiertotaloutta koskevia toimintasuunnitelmia, jotka kattavat kestävä tuotannon ja kulutuksen sekä jätehuollon. Useat alueet toteuttivat hankkeita kiertotalousmallien käyttöön ottamiseksi, jätteen vähentämiseksi ja muovijätteen syntymisen estämiseksi. Valtaosa Ranskan syrjäisimmistä alueista käynnisti vuosina 2018–2019 Ranskan ympäristö- ja energiaviraston tuella ehdotuspyyntöjä kiertotaloutta kehittävästä hankkeista. Esimerkiksi Réunionilla toteutettiin 22 kiertotalouteen liittyvää hanketta, joiden aiheet vaihtelivat tuotteiden suunnittelusta ja kestoikästä kierrätykseen. Martiniquella perustettiin korjauspalveluja ja järjestettiin valistuskampanjoita jätteen vähentämisestä.

Syrjäisimmät alueet voivat saavuttaa merkittäviä hyötyjä ottamalla käyttöön kiertotalousmalleja kestävä kasvun oleellisena edellytyksenä. On tärkeää vauhdittaa jätehuoltoa koskevia toimia, joilla etenkin parannetaan kiertoa biojätehuollossa ja biojätteen

¹⁴ Euroopan aluekehitysrahastosta tuettiin syrjäisimpien alueiden biologista monimuotoisuutta yli 54 miljoonalla eurolla vuosina 2014–2020.

¹⁵ *Trajectoire outre-mer 5.0.*

käsittelyssä sekä uudelleenkäytön tai korjaamisen avulla tapahtuvassa jätteen vähentämisessä.

Ilmastomuutos

Komissio korosti vuonna 2018 tekemässään **EU:n sopeutumisstrategian arvioinnissa** tarvetta siirtyä tiedon tuottamisesta sen hyödyntämiseen toimien muotoilemiseksi syrjäisimmillä alueilla. Kuten **Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa** koskevassa tiedonannossa ilmoitettiin, komissio aikoo laatia EU:lle kunnianhimoisen strategian ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi. LIFE-ohjelman vuosia 2018–2020 koskevassa työohjelmassa esitetään nimenomaisesti hankkeita, jotka koskevat valmistautumista **äärimmäisiin sääolosuhteisiin** syrjäisimmillä alueilla. Tässä yhteydessä LIFE-ohjelmasta tuetaan Guadeloupea ja Ranskan Guayanaa niiden ekosysteemien ennallistamisessa, jotta niiden alueita suojellaan merenpinnan kohoamiselta ja muilta ilmastonmuutoksen vaikutuksilta.

Lisäksi komissio on ehdottanut ilmastonmuutosta yhdeksi Euroopan aluekehitysrahaston investointiprioriteetiksi vuosina 2021–2027¹⁶. Komissio myönsi myös 49 miljoonaa euroa **Euroopan unionin solidaarisuusrahastosta** Saint-Martinin ja Guadeloupen jälleenrakentamisen tukemiseen näiden kärsittyä pahoin Irma- ja Maria-hirmumyrskyistä vuonna 2017. Tästä rahastosta tuettiin myös Azoreita, joita hirmumyrsky Lorenzo koetteli lokakuussa 2019¹⁷.

Ranska nimitti vuonna 2019 valtuutetun vauhdittamaan **ehkäiseviä ja sopeutumistoimenpiteitä** Ranskan syrjäisimmillä alueilla. Azorit hyväksyi alueellisen ilmastonmuutosohjelman syyskuussa 2019, ja Kanariansaaret perusti ilmastonmuutoksen seurantakeskuksen vuonna 2018.

Syrjäisimmät alueet ovat erityisen haavoittuvia ilmastonmuutokseen liittyville äärimmäisille sääolosuhteille. Kaikilla tasoilla ja kaikessa politiikassa tarvitaan jatkuvia ja koordinoituja toimia, joilla kanavoidaan investointeja sopeutumiskyvyn lisäämiseen, sietokyvyn kasvattamiseen sekä ilmastonmuutoksen ennaltaehkäisyyn ja siihen varautumiseen.

Energia

EU hyväksyi lainsäädäntöä uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden tukemiseksi. Esimerkiksi vuonna 2018 annetussa uusiutuvaa energiaa koskevassa direktiivissä¹⁸ – joka on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä vuoden 2021 puoliväliin mennessä – tunnustetaan paikallisyhteisöjen rooli siirryttäessä puhtaan energian käyttöön, ja tämä rooli on erityisen merkittävä syrjäisimpien alueiden kaltaisilla eristyksissä olevilla alueilla.

Puhdasta energiaa EU:n saarille -aloitteen yhteydessä komissio antaa neuvontaa Guadeloupelle, Azoreille ja Kanariansaarille puhdasta energiaa koskevien strategioiden ja hankkeiden laatimisessa, ja se lisäsi syrjäisimpien alueiden tietämystä uusiutuvasta energiasta aloitteen vuotuisessa foorumissa Kanariansaarilla vuonna 2018. Lisäksi komissio perusti vuonna 2019 Horisontti 2020 -puiteohjelmasta tuetun rahoitusvälineen¹⁹, jolla on tarkoitus saada vähintään 100 miljoonaa euroa kestävästä energiasta koskevien hankkeiden käyttöön

¹⁶ Euroopan aluekehitysrahaston suunniteltu ilmastonmuutokseen liittyvä tuki kaikilla syrjäisimmillä alueilla on vuosina 2014–2020 yhteensä noin 1,1 miljardia euroa.

¹⁷ Ennakkomaksu Euroopan unionin solidaarisuusrahaston tulossa olevasta avustuksesta maksettiin joulukuussa 2019.

¹⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82).

¹⁹ <https://www.nesoi.eu/>

Euroopan saarilla, myös syrjäisimmillä alueilla, ja sitoutui Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa koskevassa tiedonannossaan laatimaan pitkän aikavälin poliittisen kehityksen, jolla nopeutetaan siirtymistä puhtaaseen energiaan EU:n saarilla jäsenvaltioiden tuella.

Verkkojen Eurooppa -välineellä on määrä tarjota vuodesta 2021 lähtien merkittäviä mahdollisuuksia syrjäisimmille alueille: suosituimmustariffi energia-alan (sekä digitaali- ja liikennealan) hankkeille sekä erityistä huomiota sopimusten tekoperusteissa. Komissio ehdotti myös, että Euroopan aluekehitysrahaston investoinneissa keskitytään vuosina 2021–2027 energiatehokkuustoimenpiteisiin ja uusiutuvaan energiaan yhtenä sen painopisteenä vihreämmän Euroopan aikaansaamiseksi.

Komissio perusti vuonna 2018 Réunionin pyynnöstä **energiasiirtymää käsittelevän työryhmän**, jossa on edustajia kansallisen ja alueellisen tason yksiköistä sekä yksityissektorilta. Työryhmän on tarkoitus saada aikaan toimintasuunnitelma, jolla parannetaan koordinoitua eri aloitteiden välillä.

Ranska käynnisti vuonna 2019 ehdotuspyyntöjä Manner-Ranskan ulkopuolisten alueidensa tukemiseksi, ja yli kolmasosa 530 miljoonan euron määrärahoista osoitetaan vähäosaisimmille väestöosille. Espanja tukee uusiutuvaa energiaa ja energiatehokkuutta koskevaa koulutusta ja tietämyksen levittämistä Kanariansaarilla.

Syrjäisimmät alueet käynnistivät omat strategiansa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi sekä uusiutuvan energian käytön ja energiatehokkuuden lisäämiseksi. Ne toteuttivat myös EU:n tai jäsenvaltioiden rahoittamia hankkeita, jotka koskivat esimerkiksi aurinkoenergiaan tai biomassaan perustuvaa sähköntuotantoa (Martinique, Guadeloupe, Ranskan Guayana) ja älykkäitä mikroverkkoja (Réunion). Monet syrjäisimmät alueet investoivat sähköiseen liikkuvuuteen. Kanariansaaret on vuoden 2017 jälkeen yli kaksinkertaistanut ajan, jona El Hierron saari käyttää pelkästään uusiutuvaa energiaa.

Koska syrjäisimmät alueet ovat riippuvaisia tuoduista fossiilisista polttoaineista, tarvitaan jatkuvia toimia energiasiirtymän vauhdittamiseksi erityisesti investoimalla älykkäisiin verkkoihin ja varastointiin, valtamerienergian kaltaisiin uusiutuviin energialähteisiin, puhtaisiin liikennejärjestelmiin ja energiatehokkuuteen, millä edistetään syrjäisten alueiden energiaomavaraisuutta ja hiilineutraaliutta.

3. KASVUN JA TYÖPAIKKOJEN LUOMISEN EDISTÄMINEN

Tiedonannossa esitetään toimia kasvun käynnistämiseksi syrjäisimmillä alueilla muun muassa tutkimukseen ja innovointiin, yrittäjyyteen, taitojen kehittämiseen sekä digitaalisiin ja liikenneyhteyksiin tehtävien investointien avulla.

Tutkimus- ja innovaatiotoiminta

Syrjäisimpien alueiden tutkimuspotentiaalin tehostamiseksi komissio käynnisti kohdennetun ehdotuspyynnön EU:n Horisontti 2020 -tutkimusohjelmaan kuuluvaa **koordinointi- ja tukitoimea** varten. Tämän tuloksena käynnistettiin FORWARD-hanke, jossa kaikkien syrjäisimpien alueiden yliopistot, elinkeinoelämä, kansalaisyhteiskunta ja hallinto yhdessä **kartoittavat tutkimusvalmiuksiaan**, tunnistavat huippuosaamisen aloja ja tukevat osallistumista kansainvälisiin tutkimushankkeisiin.

Lisäksi komissio ehdotti, että EU:n vuosien 2021–2027 **Horisontti Eurooppa** -ohjelmassa ulotetaan osallistumispohjan laajentamista ja huippuosaamisen levittämistä koskevat toimet myös syrjäisimmille alueille. Lisäksi nämä alueet voivat vuosina 2021–2027 hyötyä Euroopan alueiden välisen yhteistyön uudesta alueidenvälisen innovaatioinvestointien välineestä.

Tavoitteena on antaa niille mahdollisuus osallistua globaaleihin arvoketjuihin ja lisätä yhteyksiään muihin Euroopan alueisiin yhteisillä älykkään erikoistumisen aloilla.

Useimmat syrjäisimmät alueet arvioivat **älykkään erikoistumisen strategioitaan**²⁰ mukauttaakseen innovointiekosysteeminsä lupaavimpiin aloihin sopiviksi. Azorit, Madeira ja Kanariansaaret muotoilevat parhaillaan Makaronesian alueellista erikoistumisstrategiaa. Syrjäisimmät alueet ovat laatineet aloitteita edistääkseen paikallisten toimijoiden integroitumista kansainvälisiin tutkimusverkostoihin ja parantaakseen niiden osallistumista EU:n rahoittamaan tutkimukseen (esimerkiksi Azorien tieteen ja teknologian kansainvälistymistä koskeva suunnitelma). Ranska on lisäksi pyrkinyt lisäämään alueidensa innovointivalmiuksia vuosien 2018–2022 suurella investointisuunnitelmallaan.

Kohteena olevat alat vaihtelevat eri alueilla. Eräät alueet ovat keskittyneet siniseen talouteen esimerkiksi Horisontti 2020 -ohjelman hankkeella, joka koski meriliikenteen, matkailun, energia-alan ja vesiviljelyn aiheuttamia ilmastonmuutosvaikutuksia ja johon osallistuivat Makaronesian ja Karibian alueet. Eräät toiset alueet investoivat avaruusalaan, kuten Azorit ja Portugali rakentamalla uuden kansainvälisen avaruussataman ja sijoittamalla Portugalin avaruusviraston Santa Marian saarelle. Muut alueet ovat investoineet energiasiirtymään (Réunionin ja Kanariansaarten toimi energijärjestelmien irrottamiseksi hiilestä), terveydenhuoltoon (Madeira, Guadeloupe) sekä maatalouden resurssien tai luonnonaineisiin perustuvien kosmetiikkatuotteiden kehittämiseen (Ranskan Guayana).

Syrjäisimpien alueiden tutkimus- ja innovointipotentialin kehittäminen on avain kasvun lisäämiseen näillä alueilla. Lisäämällä niiden osallistumista kansainvälisiin tutkimusverkostoihin ja globaaleihin arvoketjuihin sekä Euroopassa että kolmansien maiden kanssa voidaan auttaa syrjäisimpiä alueita vahvistamaan innovointijärjestelmiään ja luomaan työpaikkoja.

Työllisyys ja koulutus

EU:n koheesio- ja maatalouspolitiikan varoilla annetaan huomattavaa tukea syrjäisimpien alueiden sosiaaliselle kehitykselle²¹.

Komission ehdotuksessa Euroopan sosiaalirahasto plussasta vuosiksi 2021–2027 taataan suurimmat yhteisrahoitusosuudet syrjäisimmille alueille, perustetaan **erityinen lisämääräraha** työllisyyden, koulutuksen ja sosiaalisen osallisuuden tukemiseksi näillä alueilla ja osoitetaan 15 prosenttia kansallisen toimintalohkon määrärahoista **nuorten tukemiseen** niillä syrjäisimmillä alueilla, joissa työelämän tai koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten osuus on huomattava.

Komissio paransi vuonna 2018 mikrorahoituksen saatavuutta Ranskan syrjäisimmillä alueilla korottamalla työllisyyttä ja sosiaalista innovointia koskevan ohjelman takausta pienyrityksiä tukevalle ADIE-järjestölle. Lisäksi komissio korotti entisestään **nuorisotyöllisyysaloitteesta** Ranskalle ja myös sen syrjäisimmille alueille myönnettäviä määrärahoja samoin kuin **Euroopan sosiaalirahastosta** Espanjalle, Kanariansaaret mukaan luettuna, myönnettäviä varoja.

²⁰ Älykkään erikoistumisen strategioiden käyttöön ottaminen alueiden ja jäsenvaltioiden tukemiseksi niiden talouden siirtymässä on ollut ennakoedellytys tuen saamiselle Euroopan rakenne- ja investointirahastoista vuosina 2014–2020.

²¹ Euroopan aluekehitysrahasto, Euroopan sosiaalirahasto ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ovat osoittaneet yhteensä yli kolme miljardia euroa sosiaalisen osallisuuden, yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen sekä työllisyyden tukemiseen syrjäisimmillä alueilla vuosina 2014–2020.

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

Samana vuonna komissio korotti **Erasmus+-ohjelmasta** syrjäisimpien alueiden asukkaille myönnettävää kuukausittaista avustusta ja Mayotten ja Réunionin kansalaisten matka-avustuksia²². Lisäksi komissio laajensi Erasmus-ohjelman syrjäisimpien alueiden kansalaisia koskevat erityisehdot kattamaan myös **Euroopan solidaarisuusjoukot**. Vuosien 2021–2027 Erasmus-ohjelmaa koskevassa ehdotuksessaan komissio sitoutui **lisäämään syrjäisimpien alueiden osallistumista** liikkuvuusohjelmiin **muun muassa naapurimaiden kanssa** sekä seuraamaan tätä osallistumista.

Ranska on tarkistanut lainsäädäntöään²³ oppisopimusten kehittämiseksi naapureina olevien kolmansien maiden kanssa. Useimmat syrjäisimmät alueet – Martinique, Réunion, Azorit, Madeira ja Kanariansaaret – ovat laatineet toimintasuunnitelmia yrittäjyyden kehittämiseksi Interreg-aloitteeseen kuuluvan GROWUP-hankkeen puitteissa, joka on kohdennettu sinisen ja vihreän talouden alojen työttömille. Ranskan Guayana perusti ammatillisen alemman korkeakoulututkinnon avaruusteollisuuden alalla, Réunion investoi alueelliseen yliopistoonsa ja Azorit käynnisti useita aloitteita nuorten työllisyyden edistämiseksi.

Taitojen kehittäminen erityisesti nuorten keskuudessa on erittäin tärkeää, jotta voidaan vastata työmarkkinoiden tarpeisiin ja parantaa kansalaisten työllistyvyyttä. Lisäinvestoinnit kansainväliseen liikkuvuuteen parantaisivat yhteistyötä naapurimaiden kanssa ja tukisivat alueellista yhdentymistä.

Kilpailukyky, yrittäjyys ja sisämarkkinat

EU:n koheesio- ja maatalouspolitiikasta myönnetään huomattavia määriä tukea pk-yritysten kilpailukyvyn lisäämiseen syrjäisimmillä alueilla²⁴.

Näiden alueiden rahoituksen saannin parantamiseksi **Euroopan investointineuvontakeskus** analysoi kunkin alueen tilannetta ja ehdotti keinoja muun muassa Euroopan strategisten investointien rahastosta myönnettävän taloudellisen tuen maksimoimiseksi²⁵. Komissio tuki keskusteluja kansallisten ja alueellisten viranomaisien sekä rahoituslaitosten kanssa ehdotetuista ratkaisuksista ja kannusti niiden täytäntöönpanoon. Lisäksi komission ehdotuksessa InvestEU-ohjelman perustamisesta kehoitetaan jäsenvaltioita puuttumaan syrjäisimpien alueiden markkinoiden toimintapuitteisiin houkuttelemalla ohjelman avulla yksityisiä investointeja, mikä lisää rahoituksen vaikuttavuutta.

Komissio käynnisti vuonna 2019 ehdotuspyynnön **Erasmus nuorille yrittäjille** -ohjelmassa ja kannusti hakijoita sisällyttämään ehdotuksiin yksiköitä syrjäisimmiltä alueilta. Tämän tuloksena Martiniqueelle perustettiin ensimmäinen yhteyspiste paikallisia yrittäjiä tukemaan. Komissio ehdotuksessa **sisämarkkinaohjelmasta** vuosiksi 2021–2027 korostetaan edelleen tarvetta integroida syrjäisimmät alueet paremmin sisämarkkinoille. Lisäksi komissio ehdotti, että **Euroopan aluekehitysrahastosta** myönnetään edelleen erityisiä määrärahoja, joilla korvataan näillä alueilla toimivien yritysten lisäkustannukset. **Yritys-Eurooppa-verkoston** tukea on saatavilla Azoreilla, Madeiralla, Kanariansaarilla, Martiniquella, Guadeloupeella ja Réunionilla.

²² Komissio otti käyttöön poikkeuksellisen matka-avustuksen asukkaille, joiden matkan pituus on yli 8 000 kilometriä.

²³ *Loi relative à la liberté de choisir son avenir professionnel*, 5.9.2018.

²⁴ Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta yhteisrahoitetaan vuosina 2014–2020 pk-yritysten syrjäisimpien alueiden kilpailukykyä tukevia hankkeita 1,5 miljardin euron arvosta.

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

²⁵ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/themes/outermost-regions/pdf/rup_2019/invest_platform_feasibility_study_en.pdf

Ranska tuki syrjäisimpien alueiden yrityksiä erityisillä verojärjestelyillä tai rahoitusehdoilla. Kanariansaaret ja Martinique laativat kansainvälistymisstrategioita. Eräät alueet tehostivat kauppasuhteita niiden naapureina olevien kolmansien maiden kanssa. Esimerkiksi Guadeloupe tuki vientiä Yhdysvaltoihin harjoitettavia yrityksiä ja Réunion perusti startup-yrityksiä Mosambikissa tukevan palvelun sekä Euroopan aluekehitysrahaston tukemia rahoitusvälineitä pk-yrityksille. Mayotte ja Réunion perustavat parhaillaan teknologiakeskittyä.

Kaikilla tasoilla tarvitaan tehokkaampia toimia, jotta yrittäjyyttä voidaan kehittää ja kilpailukykyä kohentaa suuria mahdollisuuksia tarjoavilla aloilla, joita ovat esimerkiksi biologinen monimuotoisuus ja sininen talous.

Digitaalinen saavutettavuus

Komissio perusti vuonna 2017 EU:n laajuisen **laajakaistaa käsittelevien virastojen** verkoston tukemaan jäsenvaltioita ja alueita näiden suunnitelmassa ja toteuttaessa strategioita laajakaistan levittämiseksi alueille, joille kaupalliset toimijat eivät sitä tuo. Komissio on kannustanut syrjäisimpiä alueita osallistumaan tähän verkostoon ja suositellut, että jäsenvaltiot tukevat niiden osallistumista. Komissio hyväksyi Réunionilla (2018) ja Martiniquella (2019) myös suuret nopeiden laajakaistaverkkojen hankkeet, joita tuetaan Euroopan aluekehitysrahastosta. Ehdotuksessaan Digitaalinen Eurooppa -ohjelman perustamisesta vuosiksi 2021–2027 komissio kaavaili erityisten digitaalisten yhteisöjen nimittämistä syrjäisimmille alueille ja mainitsi nämä alueet erikseen sopimusten tekoperusteissa. Lisäksi vuosien 2021–2027 Verkkojen Eurooppa -välineessä tukikelpoisia ovat hankkeet, joilla tuetaan uusia tai parannettuja runkoverkkoja, kuten jäsenvaltioiden välisiä tai unionin ja kolmansien maiden välisiä merikaapeleita. Lisäksi Verkkojen Eurooppa -välinettä koskevaan ehdotukseen²⁶ liitetty luettelo yhteistä etua koskevista digitaalisen yhteenliitettävyyden hankkeista, sellaisena kuin se on Euroopan parlamentin ja neuvoston muuttamana²⁷, sisältää uuden merikaapelin, joka yhdistää Madeiran, Azorit ja Manner-Portugalin. Syrjäisimpien alueiden digitaalisen yhteenliitettävyyden hankkeille voidaan sallia suurempi yhteisrahoitusosuus.

Ranska kehitti digitaalisia taitoja investoimalla koulutuskeskuksiin, ja Madeira ja Kanariansaaret laativat uusia kursseja. Portugali perusti vuonna 2019 työryhmän valmistelemaan sen syrjäisimpien alueiden ja Manner-Portugalin välisten merikaapelien korvaamista. Lisäksi Madeira ja Ranskan Guayana suunnittelivat liittyvänsä Portugalin ja Brasilian yhdistävään merikaapelin EU:n myöntämällä 26,5 miljoonan euron tuella.

Syrjäisimpien alueiden digitalisaation kehittäminen edistämällä niiden yhteenliitettävyyttä EU:hun ja kolmansiin maihin on tärkeää, jotta nämä alueet voivat hyödyntää digitaalisia sisämarkkinoita ja harjoittaa kansainvälistä liiketoimintaa. Laajakaistaa käsittelevien virastojen verkosto voi auttaa syrjäisimpiä alueita vahvistamalla hyvien käytäntöjen vaihdon ja teknisen tuen avulla niiden valmiuksia toteuttaa tämän alan hankkeita.

Liikenne

Komissio ehdotti Verkkojen Eurooppa -välineessä vuosiksi 2021–2027 erityisehtoja syrjäisimmille alueille. Liikennehankkeet, kuten yhteydet näiden alueiden lentoasemille, satamiin ja kaupunkisolvumukoihin, voivat saada rahoitusta ja hyötyä suuremmista yhteisrahoitusosuuksista.

²⁶ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineestä, COM(2018) 438 final, liitteessä oleva V osa.

²⁷ Verkkojen Eurooppa -välinettä koskevasta asetuksesta 7. maaliskuuta 2019 käydyt kolmikantaneuvottelut.

Lisäksi komissio ehdotti, että syrjäisimmät alueet voivat poikkeuksellisesti käyttää Euroopan aluekehitysrahastoa 2021–2027 investoidakseen **lentoasemainfrastruktuuriin**. Lisäksi komissio laati vuonna 2019 syrjäisimmille alueille analyysin niiden yhteenliitettävyystarpeista ja selvitti mahdollisia infrastruktuuriin ja palveluihin liittyviä hankkeita.

Komissio aikoo ehdottaa **Euroopan laajuista liikenneverkkoa koskevien suuntaviivojen tarkistamista vuonna 2021** ja analysoida syrjäisimpien alueiden erityisongelmia tässä yhteydessä. Lisäksi Euroopan investointipankki investoi 100 miljoonaa euroa Réunionin lentoasemaan ja 60 miljoonaa Guadeloupen lentoasemaan Euroopan strategisten investointien rahaston tuella.

Syrjäisimmät alueet paransivat edelleen sisäistä maantie- ja meriliikenteen infrastruktuuriaan Euroopan aluekehitysrahaston tuella. Tähän sisältyy tieinfrastruktuurin turvallisuuden parantaminen ja julkisen liikenteen kehittäminen Madeiralla, Ranskan Guayanassa ja Mayottella sekä useiden Azorien saarien saavutettavuuden parantaminen. Lisäksi Ranskan Guayana on perustamassa uusia meriliikennereittejä kolmansien maiden kanssa ja Guadeloupe uutta lentoyhteyttä Yhdysvaltoihin.

Yhteenliitettävyyden tukemiseksi syrjäisimmillä alueilla tarvitaan määrätietoisia toimia EU:n, jäsenvaltioiden ja alueiden tasolla. Tässä tärkeää on luoda vankka hankejatku ja käyttää saatavilla olevaa tukea mahdollisimman hyvin.

4. SYRJÄISIMPIEN ALUEIDEN NAAPURIMAIDENSA JA MUIDEN MAIDEN KANSSA TEKEMÄN YHTEISTYÖN LAAJENTAMINEN

Komission ehdotuksella Euroopan alueellisesta yhteistyöstä vuosina 2021–2027 pyritään **helpottamaan syrjäisimpien alueiden ja niiden naapurimaiden välistä yhteistyötä** erillisillä määrärahoilla ja ulkoiseen rahoitusvälineeseen mukautetuilla joustavilla yhteistyötä koskevilla säännöillä. Tässä yhteydessä syrjäisimmät alueet vaihtoivat vuonna 2019 hyviä käytäntöjä **yhteisten hankkeiden helpottamiseksi**, ja ne ovat perustaneet yhteisiä alustoja ulkoisia ohjelmia varten.

EU aloitti neuvottelut Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden kanssa Cotonoun jälkeisestä sopimuksesta, ja sen neuvotteluvaltuuteen on kirjattu tarve ottaa huomioon syrjäisimpien alueiden ongelmat ja tilanne. Tämä sopimus on tärkeä, koska sillä ohjataan globaaleissa kysymyksissä, kuten valtamerten hallinnoinnissa, tehtävää yhteistyötä.

Guadeloupesta tuli vuonna 2019 Itä-Karibian valtioiden järjestön jäsen, ja Saint-Martin pyysi päästä siihen tarkkailijaksi. Ranskan Guayana käynnisti tutkimuksen paikallisten yritysten kohtaamista esteistä, ja Martinique ja Réunion tukivat paikallisten yritysten kansainvälistymistä. Réunion ja Mayotte tukivat myös opiskelijoiden liikkuvuutta kolmansiin maihin. Syrjäisimmät alueet osallistuivat alueellisiin yhteistyöhankkeisiin naapurimaidensa kanssa muun muassa liikenteen, terveyden, sinisen matkailun ja taitojen kehittämisen aloilla. Makaronesian alueet tehostivat yhteistyötä Kap Verden, Mauritanian ja Senegalin kanssa Hexagone-hankkeen avulla alueellisen yhteistyöohjelmansa mukaisesti. Karibianmeren valtiot sekä alueen syrjäisimmät alueet toteuttivat vuosina 2018 ja 2019 yhteisen toimen tsunameita koskevan varhaisvaroitusjärjestelmän testaamiseksi.

Eräillä syrjäisimmillä alueilla on huomattavia sosioekonomisia haasteita **muuttoliikkeen** vuoksi. Useista EU:n rahastoista tuetut kansalliset ohjelmat sisältävät monia tähän liittyviä toimia. Esimerkiksi EU:n turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta ja sisäisen turvallisuuden rahastosta tuettiin turvapaikkahakemusten käsittelyä Ranskan Guayanassa, Euroopan rajavalvontajärjestelmän kehittämistä Azoreilla ja Madeiralla sekä maahanmuuttajien integrointia yhteiskuntaan ja työmarkkinoille Kanariansaarilla. Ranska

perusti Mayottelle muuttoliikkeeseen erikoistuneita yksiköitä. Madeiralla tuettiin koheesiopolitiikan varoista hankkeita terveydenhuollon, koulutuksen, sosiaaliturvan ja asuntojen tarjoamiseksi Venezuelasta tulleille kansalaisille. **Naapurimaiden** välisen liikkuvuuden alalla EU elvytti suhteitaan Marokkoon, mistä osoituksena oli EU:n ja Marokon assosiaationeuvoston kokous kesäkuussa 2019.

Luottamuksen rakentaminen naapurimaissa ja yhteisten käytäntöjen kehittäminen resurssien jakamiseksi ovat keskeisiä seikkoja uusien yhteistyömahdollisuuksien hyödyntämiseksi. Alustat, joihin osallistuu sekä Euroopan aluekehitysrahaston että Euroopan kehitysrahaston sidosryhmiä, voisivat tukea tätä päämäärää. Liikkuvuuskumppanuussopimuksilla voitaisiin helpottaa alueellista yhdentymistä.

5. PÄATELMÄT

Vuonna 2017 annetun tiedonannon ”Vahvempi ja uudistettu strateginen kumppanuus EU:n syrjäisimpien alueiden kanssa” täytäntöönpano on lähtenyt hyvin käyntiin. Vain hieman yli kahden vuoden aikana tiedonannolla on saatu aikaan konkreettisia myönteisiä tuloksia syrjäisimmille alueille.

Komissio on toteuttanut sitoumuksensa luomalla erityisiä mahdollisuuksia syrjäisimmille alueille useissa EU:n ohjelmissa, mukauttamalla johdonmukaisesti EU:n lainsäädäntöä, toimintalinjoja ja välineitä niiden tarpeisiin ja etuihin sekä antamalla niille räätälöityä tukea. On tärkeää, että Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät vuosiksi 2021–2027 EU:n ohjelmia, joissa syrjäisimmille alueille myönnetään räätälöity pääsy näiden ohjelmien piiriin sekä erityisiä ehtoja, kuten komissio on ehdottanut.

Syrjäisimmät alueet ja niitä hallinnoivat jäsenvaltiot ovat tehneet oman osansa hyväksymällä alueellisia ja kansallisia strategioita ja laatimalla konkreettisia aloitteita tiedonannon täytäntöön panemiseksi sekä tuomalla näkemyksensä esiin politiikkaa suunniteltaessa.

Kun otetaan huomioon saavutettu edistys, tiedonannon täysimääräinen täytäntöönpano edellyttää **kaikilla tasoilla toimien nopeuttamista ja keskittämistä keskeisiin aloihin: ilmastomuutoksen torjuntaan, biologisen monimuotoisuuden suojeluun, kiertotalouteen siirtymiseen sekä uusiutuvan energian osuuden lisäämiseen**. Investoinnit näille aloille ovat erityisen tärkeitä kestävän kasvun varmistamiseksi, kun kyseessä ovat herkäät, syrjäiset ja eristyksissä olevat EU:n alueet. Tästä syystä komissio aikoo kiinnittää erityistä huomiota syrjäisimpien alueiden rooliin Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa ja ottaa huomioon niiden haavoittuvuudet ja vahvuudet. Euroopan aluekehitysrahasto muodostaa tärkeän rahoituslähteen näille aloille tehtäviä investointeja varten.

Toimia on toteutettava myös sinisen talouden kehittämiseksi edelleen ja syrjäisimpien alueiden yhteenliitettävyyden parantamiseksi. Investoiminen taitoihin on edelleen keskeinen tekijä työpaikkojen luomisessa ja yrittäjyyden tukemisessa eri aloilla.

Vankka kumppanuus ja läheinen yhteistyö Euroopan unionin, syrjäisimpien alueiden ja niitä hallinnoivien jäsenvaltioiden välillä on edelleen ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan kehittää näiden kaukaisten alueiden potentiaalia ja tukea niiden siirtymää kohti vihreää taloutta, jossa ihmiset asetetaan etusijalle. Eri syrjäisimpien alueiden tilanteet vaihtelevat huomattavasti, mutta näiden alueiden ja Manner-Euroopan välisen eriarvoisuuden tasoittamisessa on vielä paljon tehtävää.

Syrjäisimpien alueiden auttaminen edistää sellaisen osallistavan Euroopan unionin luomista, **jossa ketään ei jätetä jälkeen**. Syrjäisimmät alueet voivat puolestaan antaa ainutlaatuisilla

vahvuuksillaan merkittävän panoksen **vihreämmän, ilmastoneutraalin ja kestävän Euroopan unionin** aikaansaamiseksi.